

- ☐ Maatiaislajike
☐ Vanha kauppalajike
☐ Vanhan kauppalajikkeen muuntunut kanta

Saapumispvm

Dnro

A. HAKIJA

Nimi Hämeen ammattikorkeakoulu, Mustialan opetus- ja tutkimusmaatila			Henkilötunnus / Yhteisötunnus
Lähiosoite			Postinumero ja -toimipaikka
Tilatunnus	Puhelin	Faksi	Sähköposti
☒ Hakija on lajikkeen ylläpitäjä		Kunta, jonka alueella ylläpito tapahtuu	ELY-keskus

B. LAJIKKEEN YLLÄPITO

☒ Hakija on lajikkeen ylläpitäjä			
Ylläpitäjän yhteystiedot			
Puhelin	Faksi	Sähköposti	
Tilatunnus	Kunta, jonka alueella ylläpito tapahtuu	ELY-keskus	

C. TIEDOT LAJIKKEESTA

Lajinimi suomeksi Ruis (kaskiruis)	Lajin latinankielinen nimi Secale cereale
Ehdotettu lajikenimi ja mahdolliset muut käytetyt nimet Mustialan Tvengsberg	
Selvitys hakijan omistusoikeudesta lajikkeeseen ja lajikkeen alkuperä (esim. alkuperäinen kauppalajike, siemenen alkuperä, viljelyn aloittaminen tilalla). Tarvittaessa jatka kohdassa G. Tämä ruis löydettiin 1973 metsäsuomalaisen vanhasta riihestä, Grue Finnskogin alueelta, Gruen kunnasta, Hedemarkin läänissä, Norjasta. Löytäjä oli Hamarin museon intendentti Per Martin Tvengsberg (26.7.1936-15.3.2019). Metsäsuomalaiset lähtivät Norjaan 1500- ja 1600-luvulla. Riihen omisti Ole nimelinen metsäsuomalainen mies. Martenin suku oli lähtöisin Hankasalmosta. Vuosina 1988-1990 sitä viljeltiin Hamarin museopuutarhassa Domkirkeoddenilla Hamarin kaupungissa. Löydetyistä kymmenestä jyvistä seitsemän iti. Tämä on pensasruis. Tämä ruis tunnistettiin alkupeärlajikkeeksi Norjassa 200x. Alkuperäistunnistusta haki Nordisk Spezialkorn / Anders Næss. Vuonna 2004 Per Martin Tvengsberg lahjoitti Annika Michelsonille alkuperäisiä siemeniä. Niitä viljeltiin 2004-2005 ja 2005-2006 kaskessa Mustialassa. Vuosina 2006-2014 ruis oli lisäsviljelyksessä Annika Michelsonin puutarhassa Kiltissä Väike-Maarjan kunnassa Virossa ja vuosina 2015-2019 ruis on ollut lisäsviljelyksessä Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan opetus- ja tutkimusmaatilalla.	

D. LAJIKKEKuvaus (lajikkeen erottuvuus, yhtenäisyys ja pysyvyys)

Lajikkeesta on tehty seuraavat tutkimukset 1. Virallinen lajiketutkimus
--

- ☐ a. UPOV lajikekuvaus, liitteenä
- ☒ b. Alkuperäiskasvilajikekuvaus, liitteenä
- ☐ c. Alkuperäiskasvitutkimus käynnissä tai lajike ilmoitettu tutkimukseen
2. Muu lajiketutkimus

☒ a. Pohjoismaisen geenipankin (Nordgen) lajikekuvaus, liitteenä

☐ b. Epävirallinen muu tutkimus, mikä:

Tulokset liitteenä

☐ c. Käytännön kokemuksen kautta saatu tietous, selvitys ks. kohta E.

E. VILJELYN AIKANA KERTYNEISIIN KOKEMUKSIIN PERUSTUVA KUVAUS LAJIKKEESTA

Täytetään, jos edellä on valittu kohta 2c.

Mustialan Tvengsberg on aina viljelty kaksivuotisena, ns. juhannusrukiina. Mustialan Tvengsbergiä ei ole lajiteltu ja näin kanta edustaa alkuperäistä siemenerää, joka saatu Per Martin Tvengsbergiltä.

Siemenissä on värieroja tumman ruskeasta lähesvalkoiseen. Siemenissä on eri kokoja ja eri muotoja. Ensimmäisessä sadossa Hamarissa ruis kasvoi 2,6 metri korkeaksi ja pensastui erittäin voimakkaasti. Suurin pensas oli 162 kortta ja tähkässä oli keskimäärin 75 jyvää. Vuosien varrella on havaittu, että kanta taantuu. Per Martin Tvengsberg kertoi, että kanta vaatii muun kaskirukiin siemeniä pysyäkseen elinvoimaisena. Perimätiedon mukaan metsäsuomalaiset vaihtoivat keskenään säännöllisesti kaskirukiin siemeni ylläpitäkseen kaskiruiskantojaan. Kerrotaan, että kun tavattiin vaihdettiin kolme jyvää, joita kylvettiin oman kaskirukiin seassa. Mustialan Tvengsbergin kasvusto on taantunut koska siihen ei ole lisätty jyviä muista kaskiruiskannoista. Suurin pensas Mustialassa on ollut 60 kortinen ja yleensä pensas on 10-30 kortinen. Jyviä tulee keskimäärin 38 per tähkä ja pituus on keskimäärin 120 cm. Ruis on usein niitetty syksyllä, jotta vältetään sienisairauksia kasvustossa talvella. Niittosato on kerättävä pois. Niiton sijaan ruispeltoa voi laiduntaa ensimmäisenä syksynä lampaila.

F. LAJIKKEEN ARVO GEENIVAROJEN SÄILYTTÄMISEN KANNALTA

Mitä erityisiä ominaisuuksia lajikkeeseen liittyy?

Vanha metsäsuomalainen kaskiruis, alku viety Suomesta keskiajalla. (geeniperimä, kaskiviljelyn perinne)

Paljon muuntelua siemenissä (väri, koko, muoto)

Kaskiruis viljelty kaksivuotisena

G. MUUTA LAJIKKEEN HYVÄKSYMISEN KANNALTA OLENNAISTA TIETOA

Hakija haluaa, että Mustialan Tvengsberg viljellään kaksivuotisina. Viljelykokemuksen perusteella se sopii kaksivuotisina viljeltäväksi osana luomun viljelykertoa sekä seosviljana. Se toimii hyvin aluskasvina, koska se pensoo runsaasti ja näin kattaa hyvin maaperää.

G. ALLEKIRJOITUS

Päiväys	Hakijan allekirjoitus
	Nimenselvennys Jukka Korhonen

Hakemus lähetetään osoitteella:

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Kasvinjalostajanoikeus
PL 111, 32201 Loimaa